

**ZWIĄZEK
PRODUCENTÓW
CUKRU W POLSCE**

Związek Producentów Cukru w Polsce
Pl. Dąbrowskiego 1
00-057 Warszawa
Tel. (22) 333 72 31
Fax: (22) 333 72 34
e-mail: biuro@cukier.org.pl

Warszawa, 8 grudnia 2015 r.

ZPC/10/2015

Diagnoza stanu polskiego rolnictwa oraz propozycje konkretnych rozwiązań – Związek Producentów Cukru w Polsce

Diagnoza sektora cukrowniczego

W dniu 1 stycznia 2014 r. zaczęły obowiązywać nowe przepisy dotyczące unijnego rynku cukru w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Najważniejszym ustaleniem jest utrzymanie systemu kwotowego do 30 września 2017 r. wraz z obowiązującymi obecnie mechanizmami jego zarządzania. W ramach przepisów obowiązujących do końca września 2017 r. pozostają również w mocy wszystkie obecnie obowiązujące przepisy unijne dotyczące zakupu buraków zarówno dotyczące pisemnych umów dostawy, jak i porozumień branżowych.

Od 1 października 2017 r. przepisy przewidują całkowite zniesienie systemu kwotowego, a co za tym idzie również wyeliminowanie mechanizmów zarządzania tym rynkiem. W związku z tym znikną także wszelkie przepisy dotyczące podziału cukru na kwotowy i pozakwotowy, nie będzie już cen minimalnych na buraki cukrowe ani opłaty produkcyjnej. Jednocześnie część regulacji dotyczących warunków zakupu buraków cukrowych będzie obowiązywała nadal po zakończeniu systemu kwot. Zniesienie systemu kwotowego wpisuje się w obecny trend w Unii Europejskiej zmierzający do ograniczenia instrumentów wsparcia dla rynków rolnych i wprowadzenia w nich zasad wolnorynkowych.

Zarówno w okresie obowiązywania systemu kwotowego, jak i po jego zniesieniu w 2017 r. nadal będzie obowiązywała ochrona celna rynku cukru. Oznacza to, że stawki celne na import cukru do Unii Europejskiej zostały utrzymane. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, że w przepisach pozostawiono szereg możliwości przywozu cukru na teren Europy np. za pośrednictwem dodatkowych ceł importowych. Warto jednak podkreślić, że UE coraz częściej decyduje się na podpisywanie umów handlowych z indywidualnymi krajami, dla których otwiera się możliwość bezcłowego importu cukru na rynek UE w zamian za inne ustępstwa, co jest w dłuższej perspektywie poważnym zagrożeniem dla całej branży cukrowniczej w Europie. Z drugiej strony do szans branży można zaliczyć możliwość swobodnego eksportu, który po zniesieniu limitowania nie będzie ograniczony.

Brak limitów produkcji oznaczać będzie lepsze wykorzystanie potencjału produkcyjnego, szczególnie w krajach posiadających niewykorzystane moce produkcyjne, takich jak Francja i Niemcy. Zniesienie kwotowania, rozróżnienia pomiędzy cukrem kwotowym i pozakwotowym spowoduje pojawienie się na rynku wspólnotowym bardzo znacznych ilości cukru. Możliwość zwiększenia produkcji w Polsce nie zrównoważy efektu agresywnej konkurencji krajów zachodnich poszukujących dodatkowych rynków zbytu.

Istnieje wiele niepewnych zmiennych, których kształt będzie zależał od sytuacji na rynku. W szczególności dotyczy to poziomu cen buraków cukrowych (po 30 września 2017 r. zniknie cena minimalna), jak i innych upraw, poziomu cen na rynku światowym, kursu walut itd. Uwzględniając wyzwania oraz szanse, jakie stawia liberalizacja rynku cukru po 2017 r. można stwierdzić, że w dużej mierze podstawą sukcesu sektora będzie silna i uczciwa współpraca pomiędzy plantatorami buraka cukrowego a producentami cukru, dzięki czemu Polska będzie mogła się rozwijać i utrzymać swoją dobrą pozycję na europejskim oraz światowym rynku.

Propozycje konkretnych rozwiązań dla sektora cukrowniczego

1. **Przygotowanie narzędzi do zarządzania kryzysowego po zniesieniu systemu kwot produkcyjnych** - patrząc na doświadczenia z sektora rynku mleczarskiego, należy brać pod uwagę sytuację, w której wszystko wydarzy się według czarnego scenariusza. Zniesienie kwotowania produkcji umożliwi pełne wykorzystanie mocy produkcyjnych. Producenci, chcąc minimalizować koszty stałe, starać się będą obciążyć swe zakłady produkcją w maksymalnym stopniu. Spowodować to może w latach urodzaju znaczną nadpodaż cukru, która nie będzie mogła być zagospodarowana przez eksport. Efektem mogą być lata z drastycznym spadkiem cen do poziomów zagrażających ekonomicznej egzystencji całej branży.

Przepisy unijne stanowią, że jeżeli ceny rynkowe spadną poniżej ceny referencyjnej dla cukru białego, przedsiębiorcy powinni mieć możliwość korzystania z systemu prywatnego przechowywania. Jednocześnie, aby utrzymać równowagę strukturalną między rynkami cukru na poziomie cenowym bliskim cenie referencyjnej, Komisja Europejska powinna mieć możliwość podjęcia decyzji o wycofaniu cukru z rynku na okres potrzebny do powrotu tego rynku do równowagi. Zapis ten nabrał szczególnego znaczenia w obliczu zbliżającej się likwidacji systemu kwotowania dla produkcji cukru. Istnieje potrzeba rozważnej konstrukcji tejże regulacji, która będzie głównym mechanizmem obronnym w razie ewentualnej sytuacji kryzysowej.

2. **Raportowanie cen po zniesieniu systemu kwotowego** – proponujemy utrzymanie jednej ceny dla cukru białego w okresie po zniesieniu kwot. Rozszerzanie zakresu raportowania na różne kategorie cukru nie zwiększy przejrzystości rynku, a jedynie spowoduje zwiększenie liczby zadań dla organów administracji krajowej i producentów. Raportowanie jednej ceny dla cukru białego będzie wystarczające dla władz krajowych i europejskich do podejmowania świadomych i szybkich decyzji w zakresie zarządzania na rynku i innych kwestii.

3. **Wyrównany system dopłat do uprawy buraka cukrowego** – widzimy konieczność stosowania wyrównanego systemu dopłat do uprawy buraka cukrowego w Polsce w celu poprawy konkurencyjności polskich plantatorów względem rolników z krajów tzw. „starej Unii”. Poziom tego wsparcia jest obecnie zbyt niski, aby umożliwić pełną konkurencję z plantatorami z innych krajów, gdzie zastosowanie ma system płatności na gospodarstwo - SPS. Plantatorzy tych krajów, otrzymują je i będą otrzymywać w latach 2015-20 w wysokości ok. 800 €/ha. W krajach stosujących system SAPS, w tym w Polsce, wsparcie do produkcji buraków będzie na poziomie ok. 400 €/ha. Ponadto sposób rozdysponowania tego wsparcia w Polsce w formie płatności na powierzchnię buraków kwotowych może prowadzić do przekroczenia maksymalnego limitu areału, powyżej którego wsparcie to może zostać zawieszone.
4. **Eksport cukru z Unii Europejskiej po zniesieniu systemu kwotowego** - eksport cukru z UE jest ściśle kontrolowany i ograniczany przez porozumienia w ramach WTO. Przyjęte obecnie limity mają być zniesione od 1 października 2017 roku. Brakuje jednak pełnego przekonania, że rzeczywiście tak się stanie. Możliwość eksportu stwarza producentom cukru warunki, w ramach których mogą reagować na zmieniający się rynek. Zwracamy się o zapewnienie, że limity wywozowe zostaną zniesione. Stabilność rynku musi pozostać kluczowym priorytetem w przyszłości, tak żeby przeciwdziałać szkodliwym, niepotrzebnym i kosztownym kryzysom.
5. **Ograniczenie umów handlowych zezwalających na preferencyjny import cukru** - dopóki cła importowe pozostaną na obecnym poziomie, import nie powinien stanowić poważnego zagrożenia dla rodzimego sektora, ale rosnąca liczba bezcłowych i preferencyjnych kontyngentów importowych będzie wywierać znaczącą presję na unijnych producentów cukru. Proponujemy radykalne ograniczenie zawierania umów handlowych z innymi krajami, które zezwalają na import cukru po zaniżonych lub zerowych stawkach celnych.
6. **Reformulacja** - Związek jest zaniepokojony problemem otyłości i powiązanych z nią chorób. Popieramy inicjatywy dążące do rozwiązania tego problemu, które są poparte naukowo i zbieżne z opiniami EFSA¹. Jednakże cukier nie zawsze można usunąć, jego mniejsza ilość nie zawsze oznacza mniej kalorii. Cukier to wyjątkowy składnik o wielu właściwościach: oprócz nadawania słodkiego smaku, cukier spełnia w żywności i napojach wiele dodatkowych funkcji technologicznych: odpowiada na przykład w pewnym stopniu za masę, konsystencję i odczucie w ustach wielu produktów, stanowi substrat fermentacyjny dla drożdży oraz przyczynia się do zachowania bezpieczeństwa i jakości żywności. Żaden inny pojedynczy składnik nie może zastąpić cukru w zakresie wszystkich jego funkcji w środkach spożywczych. Apelujemy, aby wszelkie zalecenia dotyczące obniżenia zawartości cukrów w produktach były oparte na warunku uzyskania znaczącego obniżenia wartości energetycznej. Zmniejszenie ilości cukrów bez znaczącego zmniejszenia wartości energetycznej nie pomoże w walce z otyłością, a tym samym z chorobami z nią związanymi.

¹ EFSA Panel on Dietetic Products, Nutrition, and Allergies (NDA); Scientific Opinion on Dietary Reference Values for carbohydrates and dietary fibre. EFSA Journal 2010; 8(3):1462[77pp.]. doi:10.2903/j.efsa.2010.1462. Dostępna online: www.efsa.europa.eu.